

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องฐานะและบทบาทของตัวเองของผู้นำเยาวชนชนบท

นักทฤษฎีประชาธิปไตยตั้งแต่ Aristotle ถึง Bryce ได้เห็นว่าประชาธิปไตยจะรักษาไว้ได้ก็โดยความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนร่วมของพลเมือง (Citizen) ในกิจการของบ้านเมืองในกิจการสาธารณะโดยความรู้ดีกับฉันทชอบต่อบ้านเมือง^๑ ฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า พลเมืองในระบบประชาธิปไตยจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๒ ประการที่เรียกว่า Active Citizenship และ Civic Competence อยู่ในระดับสูง Active Citizenship หมายถึง ความสนใจความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง ตลอดจนพยายามที่จะเข้าไปมีอิทธิพลหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในนโยบายหรือการตัดสินใจที่สำคัญ ๆ ของสังคม^๒ ส่วน Civic Competence นั้นเป็นเรื่องของความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ความเชื่อมั่นในการเลือกตั้งรวมทั้งการมีความเชื่อมั่นตนเองในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีบทบาททางการเมือง^๓

---

^๑ Gabriel A. Almond and Sidney Verba, The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations (Boston : Little, Brown and Company, 1965), p. 9.

^๒ Ibid., (พิมพ์โดย Princeton : Princeton University Press, 1963), pp. 526-36 ; and Alex Inkeles, "Participant Citizenship in Six Developing Countries," American Political Science Review, 63 (December, 1969), 1120-41 อ้างใน Thinapan Nakata, The Problems of Democracy in Thailand : A Study of Political Culture and Socialization of College Students ((Bangkok : Praepittaya International, 1975), p. 98.

^๓ Almond and Verba ; and Lester W. Milbrath, Political Participation : How and Why Do People Get Involved in Politics (Chicago : Rand Macnally & Company, 1966), pp. 156-57; อ้างใน Thinapan Nakata, Ibid., p. 99.

ในบทนี้ เพื่อจะวัดว่าผู้นำเขวชนมีความสนใจในกิจการของบ้านเมืองมากน้อยเพียงไร ก็จะต้องตรวจสอบพวกเขาในเรื่องการติดตามข่าวสารการบ้านการเมืองทางหนังสือพิมพ์ วารสาร และทางวิทยุการสนทนากับผู้อื่นในเรื่องกิจการบ้านเมือง และความสนใจในการรณรงค์ทางการเมือง โดยเฉพาะการหาเสียงเลือกตั้ง และอีกส่วนหนึ่งที่จะทำการศึกษาคือ ความสำนึกในสิทธิและหน้าที่พลเมืองกับความเชื่อมั่นในตัวเอง โดยจะศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความตั้งใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงปฏิกิริยาต่อนโยบายหรือข้อบังคับที่ไม่เหมาะสมของรัฐบาลหรือศูนย์ฝึกอบรม วิธีการแก้ปัญหาของชาติบ้านเมือง และความต้องการที่จะมีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ การศึกษาทั้งหมดดังกล่าวนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะพิสูจน์สมมติฐานที่ชื่อว่า "ผู้นำเขวชนชนบทส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องฐานะและบทบาทของตัวเอง" เป็นความจริงหรือไม่

๕.๑ ความสนใจในกิจการของบ้านเมือง

ความสนใจหรือความกระตือรือร้นในทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นความจริงที่ว่าคนที่มีความสนใจทางการเมืองสูง มักกระตือรือร้นที่จะติดตามข่าวสาร บทความ หรือหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง ตลอดจนพูดคุยถึงปัญหาต่าง ๆ ของบ้านเมืองกับผู้อื่น ^๔ แต่คนที่ไม่สนใจในการหาเสียงเลือกตั้งและไม่ค่อยคำนึงถึงผลของการเลือกตั้ง มักจะไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ^๕ ดังนั้น พอจะกล่าวได้ว่า ถ้าบุคคลใดติดตามเรื่องราวทางการเมือง ตลอดจนกิจการและผลงานของรัฐบาล เขาจะมีความสนใจทางการเมืองและมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

^๔ Gabriel A. Almond and Sidney Verba, op.cit., p.83.

^๕ Robert A. Dahl, Modern Political Analysis (Englewood : Cliffs Prentice-Hall, 1963), p. 57.

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสนใจในกิจการของบ้านเมืองใน ๕ ประเทศของ

Almond และ Verba แสดงให้เห็นในตารางที่ ๔๔

ตารางที่ ๔๔ : ความสนใจในกิจการของบ้านเมืองในประเทศประชาธิปไตย ๕ ประเทศ

คำถามแต่ละข้อ	ร้อยละของผู้ถูกสัมภาษณ์ซึ่งตอบว่า :				
	สหรัฐ	อังกฤษ	เยอรมัน	อิตาลี	เม็กซิโก
คุณธรรมควรจะถูกระงับหรือรับและเข้ามามีส่วนรวมในกิจการของท้องถิ่น	๘๓	๗๒	๖๑	๗๒	๕๕
เป็นสมาชิกในสมาคมอาสาสมัคร	๕๗	๕๗	๕๔	๒๕	๒๕
สนใจติดตามข่าวสารกิจการบ้านเมือง	๘๐	๖๘	๗๒	๓๗	๕๕
- โดยทางหนังสือพิมพ์อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง	๕๕	๕๓	๕๓	๑๖	๓๑
- โดยทางวิทยุหรือโทรทัศน์อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง	๕๘	๓๖	๕๒	๒๐	๒๘
- โดยทางวารสาร(เคียบาง)	๕๗	๒๑	๕๕	๒๖	๒๕
การพูดคุยเรื่องการเมืองกับผู้อื่น	๗๖	๗๐	๖๐	๓๒	๓๘
รวมจำนวนทั้งหมด	๕๗๐	๕๖๓	๕๕๕	๕๕๕	๑,๐๐๗

ที่มา : Almond and Verba, pp. 54, 56, 79, 127, 246.

ในประเทศไทย หลายคนได้ตั้งข้อสังเกตว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจการเมือง ไม่เอาใจใส่ต่อการเมืองของชาติ และเห็นว่า เป็นเรื่องของคนชั้นปกครอง อย่างไรก็ตาม

จากการศึกษาของ คร. สุจิต บุญบงการ^๖ พบว่านิสิตนักศึกษาไทยมีความสนใจทางการเมืองมากพอสมควร คือมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงตนว่าติดตามกิจการทางการเมืองและรัฐบาล ตกเตียงปัญหาทางการเมือง สามารถระบุชื่อบุคคลสำคัญทางการเมือง และหนังสือเกี่ยวกับการเมืองได้ และจากผลการวิจัยของ คร. ทิพนธ์ นาคะตะ^๗ ก็พบเช่นเดียวกันว่า นิสิตนักศึกษามีความสนใจในกิจการของบ้านเมืองอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะการติดตามกิจการบ้านเมืองทางหนังสือพิมพ์และวิทยุอยู่ในระดับสูงมาก กล่าวเฉพาะเยาวชน คร. สมชัย รัถวิจิตร^๘ พบว่าเยาวชนในชนบทภาคอีสาน (จังหวัดอุบลราชธานี) โดยทั่วไปไม่สนใจข่าวสารทางการเมือง ข้าราชการเมืองระดับชาติและรัฐบาลเป็นชาวที่เยาวชนเห็นว่าสำคัญมากเกินไปที่ตนจะไปเกี่ยวข้องหรือรับรู้อ ส่วนการศึกษาของ คร. บรรพต วีระสัย^๙ ปรากฏว่า เยาวชน (ทั้งในชนบทและในเมือง) ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน) มีความสนใจทางการเมืองมากพอสมควรแต่ไม่สูงนัก

๖

Suchit Bunbongkarn, Higher Education and Political Development in Thailand, A Thesis Presented to the Faculty of The Fletcher School of Law and Diplomacy, 1968, pp. 131-35.

๗

Thinapan Nakata, op.cit., pp. 126-29.

๘

สมชัย รัถวิจิตร, การศึกษาพิจารณาเยาวชนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร, ๒๕๑๔), หน้า ๑๔๒.

๙

บรรพต วีระสัย, "ทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนไทย," รัฐศาสตร์นิเทศ, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน, ๒๕๑๗), หน้า ๘. แต่เขาได้ให้ข้อสังเกตว่า ในประสบการณ์การวิจัยมักพบว่าผู้ตอบคำถามที่มีการศึกษาน้อย มักจะตอบคำถามไปในเชิงปฏิฐานคือ บอกรับมากกว่าปฏิเสธ ทำให้แนวโน้มเช่นนี้มีส่วนทำให้เปอร์เซ็นต์ผู้สนใจมีมากพอสมควร.

ตารางที่ ๕๐ : การติดตามข่าวสารการบ้านการเมืองจากหนังสือพิมพ์ วารสารและ
จากวิทยุ*

ความคิดเห็น	หนังสือพิมพ์ วารสาร รอยละ (จำนวน)	วิทยุ รอยละ (จำนวน)
อ่านหรือฟังเป็นประจำ	๑๕.๘๓ (๕๗)	๔๗.๗๘ (๑๗๒)
อ่านหรือฟังบ่อยพอสมควร	๔๘.๐๖ (๑๗๓)	๓๗.๒๒ (๑๓๘)
อ่านหรือฟังนาน ๆ ครั้ง	๒๕.๕๖ (๙๒)	๑๑.๙๔ (๔๓)
ไม่เคยอ่านหรือฟังเลย	๙.๗๒ (๓๕)	๒.๕๐ (๙)
ไม่ตอบ	๐.๘๓ (๓)	๐.๕๖ (๒)
รวม	๑๐๐% (๓๖๐)	๑๐๐% (๓๖๐)

*คำถามคือ "ท่านติดตามข่าวสารการบ้านการเมืองจากหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือวิทยุ บ่อยเพียงใด?"

- หมายเหตุ : ก. อ่านหรือฟังทุกวันหรือเกือบทุกวัน
ข. อ่านหรือฟังอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑-๒ ครั้ง

จากผลการวิจัยในตารางที่ ๕๐ แสดงให้เห็นว่าผู้นำเยาวชนส่วนใหญ่ คือกว่าร้อยละ ๖๐ สนใจการเมือง ติดตามข่าวสารการเมืองและรัฐบาลจากหนังสือพิมพ์ และวิทยุ จะเห็นได้ว่า มีผู้ที่ตอบว่าติดตามข่าวสารการบ้านการเมืองทางหนังสือพิมพ์ โดยอ่านเป็นประจำและบ่อยพอควรรวมร้อยละ ๖๓.๘๙ ที่ไม่เคยอ่านเลยมีไม่ถึงร้อยละ ๑๐ และมีผู้ตอบว่าติดตามข่าวสารการบ้านการเมืองทางวิทยุเป็นประจำและบ่อยพอควรถึงร้อยละ ๕๕.๐๐ มีข้อสังเกตว่าผู้นำเยาวชนติดตามข่าวสารการเมืองทางวิทยุมากกว่าทางหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้เพราะว่าในชนบทมีหนังสือพิมพ์ให้อ่านน้อยมาก ส่วนใหญ่จะรับฟังข่าวสารต่าง ๆ จากทางวิทยุซึ่งปัจจุบันตามชนบท

มีไว้ในครอบครองเกือบทุกครัวเรือน โอกาสที่จะรับทราบข่าวสารจากวิทยุจะมีมากกว่าจากหนังสือพิมพ์หรือวารสารอื่น ๆ ^{๑๐}

ตารางที่ ๕๑ : การพูดคุยปัญหาของบ้านเมืองกับผู้อื่น *

ความคิดเห็น	ร้อยละ (จำนวน)
บ่อย ๆ	๒๘.๘๘ (๑๐๔)
เป็นครั้งคราว	๖๐.๐๐ (๒๑๖)
นาน ๆ ครั้ง	๖.๑๑ (๒๒)
ไม่เคยเลย	๔.๔๔ (๑๖)
ไม่ตอบ	๐.๕๖ (๒)
รวม	๑๐๐% (๓๖๐)

* คำถามคือ "ท่านพูดคุยปัญหาของบ้านเมืองหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบ้านเมืองกับผู้อื่น เช่น เพื่อนฝูง บกฯ เพียงใคร?"

ความสนใจทางการเมือง ของผู้นำเยาวชนอาจออกมาในรูปของการพูดคุยถึงปัญหาเกี่ยวกับการเมือง จากการวิจัยผลปรากฏตามตารางที่ ๕๑ ว่าผู้ตอบส่วนมากตอบว่าตนได้พูดคุยเรื่องการเมืองกับผู้อื่นเป็นครั้งคราว และเกือบร้อยละ ๓๐ ใ้คิดว่าตนได้พูดคุยปัญหาของบ้านเมืองอยู่บ่อย ๆ แสดงว่าในค่านี้นำเยาวชนมีความกระตือรือร้นมากพอสมควร

^{๑๐} ผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้จาก อ่ำพล สิงห์โกวินท์ และ สวัสดิ์ กฤตรัชต์นันท์, ความตื่นตัวทางการเมืองกับการสื่อสาร, รายงานการวิจัย (เอกสารโรเนียว), ๒๕๑๖, หน้า ๔๕-๕๖.

ตารางที่ ๕๒ : ความสนใจต่อการหาเสียงเลือกตั้ง*

ความคิดเห็น	ร้อยละ (จำนวน)
ให้ความสนใจมาก	๓๑.๑๑ (๒๕๖)
ให้ความสนใจเล็กน้อย	๒๔.๑๓ (๘๓)
ไม่ทราบ	๒.๒๒ (๘)
ไม่ให้ความสนใจเลย	๑.๖๓ (๖)
ไม่ตอบ	๐.๘๓ (๓)
รวม	๑๐๐% (๓๖๐)

*คำถามคือ "การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เร็ว ๆ นี้ ท่านมีความสนใจต่อการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งมากน้อยเพียงใด?"

อีกประการหนึ่งที่จะวัดถึงความสนใจทางการเมืองก็คือ การแสดงออกซึ่งความสนใจต่อการรณรงค์ทางการเมือง เช่น การรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับชาติ คือ การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขณะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นช่วงจังหวะพอดีที่จะได้สอบถามเกี่ยวกับเรื่องนี้เพราะเพิ่งผ่านการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาไม่นานในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ ๔ เมษายน ๒๕๑๕ จากการสอบถามถึงความสนใจต่อการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี พิจารณาตามตารางที่ ๕๒ ปรากฏว่าผู้นำเยาวชนส่วนมากถึงกว่าร้อยละ ๗๐ ยอมรับว่าให้ความสนใจต่อการหาเสียงเลือกตั้งเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนอกจากผู้นำเยาวชนจะมีความตื่นตัวในเรื่องนี้โดยเฉพาะอยู่แล้ว ยังอาจได้รับแรงกระตุ้นจากภายนอกอีกด้วย กล่าวคือในการเลือกตั้งครั้งนี้มีการโฆษณาหาเสียงกันอย่างกว้างขวางไม่ว่าจะโดยทางสื่อมวลชน สื่อบุคคล หรืออื่น ๆ พอสมควร

จากการพิจารณาถึงการติดตามข่าวสารการเมือง การพูดคุยปัญหาของบ้านเมืองและความสนใจต่อการหาเสียงเลือกตั้งของผู้นำเยาวชน พอสรุปได้ว่าผู้นำเยาวชนมีลักษณะความสนใจในกิจการของบ้านเมืองค่อนข้างมาก

๕.๒ ความสำนึกในสิทธิและหน้าที่พลเมืองกับความเชื่อมั่นในตัวเอง

การที่จะเป็นผู้ที่มีความสนใจและความกระตือรือร้นในกิจการของบ้านเมืองได้ บุคคลผู้นั้นจำเป็นต้องมีความเชื่อมั่นว่าเขาสามารถที่จะเข้าไปมีอิทธิพลหรือเข้าไปควบคุมรัฐบาลได้ บุคคลในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตัวเองว่าเขาสามารถมีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๑๑} ในการศึกษานี้จะได้อธิบายถึงว่าผู้นำเยาวชนจะมีความตระหนักในสิทธิและหน้าที่พลเมืองและจะมีการแสดงออกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการตัดสินใจแก้ปัญหาของบ้านเมืองโดยวิธีการต่าง ๆ หรือไม่ เพียงใด ผลการวิจัยในเรื่องนี้เห็นได้จากการวิจัยของ ดร.ทินพัทธ์ นาคะตะ^{๑๒} ซึ่งพบว่านิสิตนักศึกษาไทยเป็นผู้ที่ตระหนักในสิทธิและหน้าที่กับมีความเชื่อมั่นในตัวเองในระดับสูง

๕.๒.๑ การตระหนักในสิทธิและหน้าที่พลเมือง

ในประเทศไทยที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยมักจะกำหนดสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมืองไว้ในรัฐธรรมนูญ และตามรัฐธรรมนูญไทยฉบับปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ปรากฏว่าได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ในหมวด ๓ ตั้งแต่มาตรา ๒๗-๕๓ และบัญญัติถึงหน้าที่ของชนชาวไทยไว้ในมาตรา ๕๔-๖๑ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพมีอยู่หลายประการ คือ สิทธิทางการเมือง เช่น สิทธิเลือกตั้ง สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และสิทธิออกเสียงแสดงประชามติ^{๑๓} กับสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐาน

^{๑๑} Gabriel A. Almond and Sidney Verba, op.cit., pp. 136-37.

^{๑๒} Thinapan Nakata, op.cit., p. 132.

^{๑๓} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๗, มาตรา ๒๘.

อื่น ๆ ^{๑๔} เช่น สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา สิทธิเสรีภาพในร่างกาย สิทธิเสรีภาพ
ในเคหสถาน สิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน และสิทธิเสรีภาพในการร้องทุกข์ เป็นต้น

สำหรับหน้าที่ของชนชาวไทยต่อประเทศ รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา
๕๔-๖๑ กำหนดให้พลเมืองไทยมีหน้าที่หลายประการคือ หน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย หน้าที่ป้องกันประเทศ หน้าที่
รับราชการทหาร หน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย หน้าที่ใช้สิทธิเลือกตั้งและสิทธิออกเสียง
ประชามติโดยสุจริต หน้าที่เสียภาษีอากร หน้าที่ช่วยเหลือราชการ และหน้าที่รับการ
ศึกษาอบรม

เพื่อที่จะทดสอบว่าผู้นำเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของตนในฐานะที่
เป็นคนไทยหรือไม่ ประการใด ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามขึ้น ๔ ประการเป็นสิทธิ ๒ ข้อคือ สิทธิ
ร้องทุกข์ต่อทางราชการ สิทธิเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และไม่ใช้สิทธิ ๒ ข้อ คือ ไม่ต้องเสีย
ภาษีอากร (ซึ่งความจริงต้องมีหน้าที่เสียภาษีอากร) ไม่ต้องช่วยเหลือราชการไม่ว่ากรณี
ใด ๆ (ซึ่งความจริงเป็นหน้าที่ต้องช่วยเหลือราชการ)

เหตุผลที่ได้เลือกตั้งคำถามทั้ง ๔ ข้อดังกล่าวมีดังนี้ จากผลการวิจัยของ ดร. สมชัย
รักวิจิตร ^{๑๕} พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่ในจังหวัดอุบลราชธานีและนครพนมเห็นว่าประชาชนต้อง
ให้ความเคารพและเชื่อฟังข้าราชการ และคณะอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรม-
ศาสตร์ ก็พบว่ายังมีประชาชนเข้าใจว่าเรามีหน้าที่ต้องเชื่อฟังรัฐบาลหรือราชการ (ดูเรื่อง
ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ต่อไป) หากความเข้าใจยังปรากฏอยู่ในหมู่ผู้นำเยาวชนแล้ว ผู้
วิจัยต้องการทราบว่าผู้นำเยาวชนทราบหรือไม่ว่า เขาก็มีสิทธิร้องทุกข์ต่อทางราชการได้ แต่

^{๑๔} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๗, มาตรา ๓๐-๕๑.

^{๑๕} สมชัย รักวิจิตร, เรื่องเกม, หน้า ๑๑.

เขาไม่มีสิทธิจะไม่ช่วยเหลือราชการไม่ว่ากรณีใด ๆ ส่วนการสอบถามถึงว่าเขามีสิทธิเป็น
 เจ้าทรัพย์สินหรือไม่ก็เพราะ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยซึ่งเขาน่า
 จะรู้ แต่เขาไม่มีสิทธิถึงกับว่าเมื่อมีทรัพย์สิน มีรายได้แล้วไม่ต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐ

ตารางที่ ๕๓ : ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในฐานะคนไทย*

สิทธิ	ร้อยละและจำนวนของผู้แสดงความคิดเห็นว่า :				รวม
	มีสิทธิ	ไม่มีสิทธิ	ไม่ทราบ	ไม่ตอบ	
ร้องทุกข์ต่อทางราชการ	๘๕.๐๐ (๓๐๖)	๒.๕๐ (๘)	๗.๕ (๒๗)	๕.๐๐ (๑๘)	๑๐๐% (๓๖๐)
เป็นเจ้าของทรัพย์สิน	๗๕.๕๖ (๒๗๒)	๖.๓๘ (๒๓)	๑๓.๐๕ (๔๗)	๕.๐๐ (๑๘)	๑๐๐% (๓๖๐)
ไม่ต้องเสียภาษีอากร	๑๘.๗๒ (๗๑)	๕๘.๗๒ (๒๑๕)	๑๕.๕๖ (๕๖)	๕.๐๐ (๑๘)	๑๐๐% (๓๖๐)
ไม่ต้องช่วยเหลือราชการ	๓๓.๖๑ (๑๒๑)	๓๘.๘๘ (๑๔๒)	๒๑.๘๘ (๗๘)	๕.๐๐ (๑๘)	๑๐๐% (๓๖๐)

* คำถามคือ "ในฐานะที่ท่านเป็นคนไทยคนหนึ่ง ท่านทราบหรือไม่ว่าท่านมีสิทธิ
 ใดไปนี้หรือไม่ คือ ๑. ร้องทุกข์ต่อทางราชการ ๒. เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ๓. ไม่
 ต้องเสียภาษีอากร ๔. ไม่ต้องช่วยเหลือราชการไม่ว่ากรณีใด ๆ?"

จากตารางที่ ๕๓ ปรากฏว่า ผู้นำเยาวชนส่วนใหญ่ถึงจำนวนร้อยละ ๘๕.๐๐
 เข้าใจถูกต้องว่าพวกเขามีสิทธิร้องทุกข์ต่อทางราชการ ผู้ตอบส่วนมากอีกเช่นกัน คือ ร้อย
 ละ ๗๕.๕๖ เข้าใจถูกต้องว่าพวกเขามีสิทธิเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ส่วนคำถามที่ว่าเขามีสิทธิ
 ไม่ต้องเสียภาษีอากรหรือไม่นั้น ผู้นำเยาวชนเกินกว่าครึ่ง คือร้อยละ ๕๘.๗๒ ตระหนัก
 ว่าเขาไม่มีสิทธินี้ แต่ก็มีไม่น้อยที่ยังสับสนอยู่คือยังมีถึงเกือบร้อยละ ๒๐ ตอบว่าเขามีสิทธินี้
 และไม่ทราบว่าทำไมไม่ต้องเสียภาษีอากรเป็นสิทธิหรือไม่ ประมาณร้อยละ ๑๕ สำหรับการ

ตารางที่ ๕๔ : ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในฐานะคนไทย ตามจำนวนข้อที่เข้าใจ

ความเข้าใจในสิทธิที่ระบุมา	ร้อยละ (จำนวน)
เข้าใจในสิทธิที่ระบุมา ๑-๔ ข้อ	๘๘.๑๓ (๓๒๑)
- เข้าใจทั้ง ๔ ข้อ	๓๐.๘๓ (๑๑๑)
- เข้าใจ ๓ ข้อ	๒๓.๒๒ (๘๘)
- เข้าใจ ๒ ข้อ	๒๓.๐๖ (๘๓)
- เข้าใจ ๑ ข้อ	๘.๐๖ (๒๘)
ไม่เข้าใจสิทธิที่ระบุมาเลย	๕.๘๓ (๒๑)
ไม่ตอบ	๕.๐๐ (๑๘)
รวม	๑๐๐% (๓๕๐)

ไม่ต้องช่วยราชการไม่ว่ากรณีใด ๆ พวกเขายังไม่มั่นใจว่ามีสิทธินี้หรือไม่ สันเกตได้จากมีผู้ตอบว่ามีสิทธิกับไม่มีสิทธิใกล้เคียงกันคือประมาณร้อยละ ๓๓ กับ ๓๘ และมีผู้ตอบไม่ทราบถึงร้อยละ ๒๑.๘๔ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพวกเขายังเข้าใจว่าทวงราชการฝ่ายเดียวที่ต้องให้ความช่วยเหลือประชาชนทุกกรณี ประชาชนอาจมีหน้าที่เชื้อเพลิงราชการหรือข้าราชการ แต่คิดว่าคนมีได้มีหน้าที่จะคอยช่วยเหลือราชการ

ความเข้าใจในสิทธิของผู้นำเขาวรณทั้ง ๔ ประการพอจะสรุปให้เห็นในตารางที่ ๕๔ ซึ่งปรากฏว่ามีผู้เข้าใจในสิทธิ (หรือไม่ใช่สิทธิ) ที่ระบุตั้งแต่ ๔, ๓, ๒, และ ๑ ข้อ ถึงไม่เข้าใจเลยมีดังนี้คือ ร้อยละ ๓๐.๘๓, ๒๓.๒๒, ๒๓.๐๖, ๘.๐๖, และ ๕.๘๓ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ผู้นำเขาวรณมีความเข้าใจในสิทธิในระดับสูงพอสมควร

เกี่ยวกับความเข้าใจในหน้าที่พลเมือง จากการวิจัยของคณะอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^{๑๖} พบว่าประชาชนทั่วประเทศร้อยละ ๖๘.๕๒ ที่ทราบว่าตนมีหน้าที่

^{๑๖} คณะอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย (นครหลวงกรุงเทพธนบุรี: กรุงเทพมหานครพิมพ์, ๒๕๑๕), หน้า ๘๓.

อย่างไร โดยประชาชนหนึ่งในสามตอบว่าต้องเสียภาษี
(ร้อยละ ๒๔.๐๕) รัฐบาลทหาร (ร้อยละ ๑๓.๒๐) ที่เหลือตอบเป็นอย่างอื่น

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ตั้งคำถามเพื่อทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ที่คอบานเมืองของ
ผู้นำเขาวชน ๒ ประการคือ หน้าที่เฝ้าระวังและปฏิบัติตามกฎหมาย และหน้าที่ใช้สิทธิเลือกตั้ง
โดยสุจริต ผลการวิจัยปรากฏในตารางที่ ๕๕ ว่า ผู้นำเขาวชนส่วนใหญ่เข้าใจในหน้าที่ของตน
คอบานเมือง กล่าวคือ มีผู้นำเขาวชนจำนวนร้อยละ ๘๖.๕๔ และร้อยละ ๘๓.๓๓ ที่เข้าใจถูก
ต้องว่าตนมีหน้าที่เฝ้าระวังและปฏิบัติตามกฎหมายกับหน้าที่ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริต ตามลำดับ

ตารางที่ ๕๕ : ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่คอบานเมืองในฐานะพลเมือง *

หน้าที่	ร้อยละและจำนวนของผู้แสดงความคิดเห็นว่า :-				รวม
	มีหน้าที่	ไม่มีหน้าที่	ไม่ทราบ	ไม่ตอบ	
เฝ้าระวังและปฏิบัติตามกฎหมาย	๘๖.๕๔ (๑๑๓)	๑.๓๕ (๒)	๖.๓๕ (๒๓)	๕.๒๔ (๑๕)	๑๐๐% (๓๖๐)
ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริต	๘๓.๓๓ (๓๐๐)	๓.๓๓ (๑๒)	๘.๐๖ (๒๕)	๕.๒๘ (๑๙)	๑๐๐% (๓๖๐)

*คำถามคือ "ในฐานะที่ท่านเป็นประชาชนคนหนึ่ง ท่านเข้าใจว่าท่านต้องมีหน้าที่คอบานเมือง ดังต่อไปนี้หรือไม่ คือ ๑. เฝ้าระวังและปฏิบัติตามกฎหมาย ๒. ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริต?"

๕.๒.๒ การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation)

การมีส่วนร่วมของพลเมืองในกระบวนการเมืองเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในระบบการเมืองสมัยใหม่ ^{๑๗} สำหรับประเทศที่ได้ชื่อว่ามีวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย

^{๑๗} Lucian W. Fye, Aspects of Political Development (Boston : Little, Brown and Company, 1966), pp. 46-47.

ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยมักจะพยายามที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการไปออกเสียงเลือกตั้ง หรือการเข้าไปปฏิบัติงานเองโดยตรงด้วยความเชื่อมั่นว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนนี้จะมีผล^{๑๘} วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจจำแนกออกได้ ๓ ประการ^{๑๙} คือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การบีบบังคับหรือชักชวนอย่างไม่เป็นทางการ และการดำเนินการอย่างเป็นทางการ แต่ในที่นี้จะได้ทดสอบถึงวิธีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้คือ การไปออกเสียงเลือกตั้ง การแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ยุติธรรม การเข้าร่วมแก้ปัญหาสำคัญของบ้านเมือง และความต้องการเข้าไปมีบทบาททางการเมืองโดยตรงในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

๕.๒.๒.๑ การไปออกเสียงเลือกตั้ง

การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะมิอยู่ไม่ไคถาประชาชนไม่ไปออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ประชาชนแต่ละคนจะต้องสำนึกว่าตัวเองสำคัญ เสียงเดียวที่ตนไปออกเสียงก็สามารถตัดสินชะตากรรมของประเทศได้ ผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ จากการศึกษาใน Evanston, Illinois พบว่า ร้อยละ ๘๑^{๒๐} เชื่อว่าทุกคนต้องกระทำหรือรับในการเมือง และร้อยละ ๗๔^{๒๑} คิดว่าตนจะปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยสมบูรณ์ถ้าเขาไปออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งโดยสม่ำเสมอ^{๒๐} จากการศึกษาของ ดร.สุจิต บุนบงการ^{๒๑} พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่

^{๑๘} Gabriel A. Almond and Sidney Verba, op.cit., pp. 53-57.

^{๑๙} คณะอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, เรื่องเกม, หน้า ๓๒-๓๖.

^{๒๐} Lester W. Wilbrath, op.cit., pp. 62 - 63 อ้างใน Thinapan Nakata, op.cit., p. 130.

^{๒๑} Suchit Bunbongkarn, op.cit., pp. 141-42.

ยืนยันว่าตนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (ภายในมหาวิทยาลัย) ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง สำหรับ คร. ทินพันธุ์ นาคะตะ^{๒๒} และ วงษ์ เลิศไพศาล^{๒๓} ต่างยืนยันตรงกันว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ (กว่าร้อยละ ๗๕) แสดงความมั่นใจว่าตนจะโหวตคะแนนเสียงเลือกตั้ง ถ้าตนมีสิทธิเลือกตั้ง และจากการวิจัยของกรมพัฒนาชุมชน^{๒๔} ก็ยืนยันว่าเยาวชนใน ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เกินร้อยละ ๑๐๐ จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ถ้าตนมีสิทธิเลือกตั้ง

จากผลการวิจัยในตารางที่ ๕๖ ปรากฏว่า ผู้นำเยาวชนร้อยละ ๕๕.๘๓ ยืนยันว่าจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีถึงร้อยละ ๘๕.๔๔ ตอบว่าจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรอย่างแน่นอน ถ้าเขามีสิทธิเลือกตั้ง แสดงให้เห็นชัดว่าผู้นำเยาวชนมีความเชื่อมั่นในตนเองอย่างมากต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในค่านนี้

๕.๒.๒.๒ การแสดงความไม่พอใจต่อสิ่งที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ยุติธรรม

อีกส่วนหนึ่งของการทดสอบการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง ก็โดยการถามว่าหากมีนโยบายกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของรัฐบาล หรือของศูนย์ฝึกอบรมซึ่งไม่เหมาะสมหรือไม่ยุติธรรม เขาคิดว่าเขาจะแสดงออกอย่างไร จากการศึกษาของ Almond

^{๒๒} Thinapan Nakata, *op.cit.*, 133.

^{๒๓} วงษ์ เลิศไพศาล, วัฒนธรรมการเมือง : ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตมีสุภทัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทน, วิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านสังคมวิทยาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๑๗, หน้า ๕๗.

^{๒๔} กรมการพัฒนาชุมชน, รายงานการศึกษาทัศนคติของเยาวชนในเขต ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๑๘), หน้า ๓๐, ๓๖.

ตารางที่ ๕๖ : การจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในครั้งต่อไป*

ความคิดเห็น	ร้อยละ (จำนวน)
จะไปอย่างแน่นอน	๘๘.๔๔ (๓๒๒)
คิดว่าจะไป	๖.๓๘ (๒๓)
ไม่ทราบ	๑.๒๓ (๖)
คิดว่าจะไม่ไป	๑.๑๑ (๔)
จะไม่ไปอย่างแน่นอน	๐.๘๓ (๓)
ไม่ตอบ	๐.๕๖ (๒)
รวม	๑๐๐% (๓๖๐)

* คำถามคือ "ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ไม่ว่าจะเป็นเวลา เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) กรรมการสภาตำบล กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ถ้าท่านมีสิทธิเลือกตั้ง ท่านจะไปใช้สิทธิหรือไม่?"

และ Verba^{๒๕} พบว่าประชาชนใน ๕ ประเทศ คือ สหรัฐ อังกฤษ เยอรมัน อิตาลี และเม็กซิโก จะแสดงปฏิกริยาบางอย่างต่อกลุ่มขั้วบังคับที่ไม่ยุติธรรมของท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๗๗, ๗๘, ๖๒, ๕๑, และ ๕๒ ตามลำดับ ในประเทศไทยจากการวิจัยของ ดร. สุจิต บุญบงการ^{๒๖} และ ดร.ทินพันธุ์ นาคะตะ^{๒๗} พบว่า เมื่อมีกฎหมายระเบียบหรือ

^{๒๕} Gabriel A. Almond and Sidney Verba, op.cit., pp. 142-43.

^{๒๖} Suchit Bunbongkarn, op.cit., pp. 139-40.

^{๒๗} Thinapan Nakata, op.cit., p. 133.

ข้อบังคับของ รัฐบาลหรือของมหาวิทยาลัยที่ไม่ยุติธรรมหรือจะเป็นอันตราย นิสิตนักศึกษาไทย ส่วนใหญ่จะแสดงปฏิกริยาบางอย่างออกมา

สำหรับผู้นำเยาวชน จากผลการวิจัยในตารางที่ ๕๗ ปรากฏว่าถ้าพวกเขาไม่พอใจในนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของ รัฐบาลหรือของศูนย์ฝึกอบรม โดยเห็นว่า สิ่งดังกล่าวไม่เหมาะสม ไม่ยุติธรรม พวกเขาส่วนใหญ่คือร้อยละ ๘๒ จะคัดค้านและแสดง ปฏิกริยาบางอย่าง มีประมาณร้อยละ ๖๖.๖๗ บอกว่าจะทำการคัดค้านอย่างแน่อนต่อสิ่งที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ยุติธรรมเหล่านั้น แสดงว่าผู้นำเยาวชนมีความเชื่อในตัวเองในขั้นนี้สูงพอสมควร

ตารางที่ ๕๗ : การแสดงปฏิกริยาต่อนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของ รัฐบาล หรือของศูนย์ฝึกอบรม*

ความนึกเห็น	ร้อยละ (จำนวน)
จะทำการคัดค้านอย่างแน่อน	๖๖.๖๗ (๒๔๐)
จะแสดงปฏิกริยาบางอย่าง	๑๕.๘๓ (๕๓)
เฉย ๆ	๘.๓๓ (๓๐)
จะไม่แสดงปฏิกริยาแต่อย่างใด	๘.๗๒ (๑๓)
จะไม่คัดค้านอย่างแน่อน	๓.๓๓ (๑๒)
ไม่ตอบ	๑.๑๑ (๔)
รวม	๑๐๐% (๓๖๐)

* คำถามคือ "ถ้าท่านไม่พอใจนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของ รัฐบาลหรือของศูนย์ฝึกอบรมของท่าน โดยเห็นว่าสิ่งดังกล่าวไม่เหมาะสม ไม่ยุติธรรม ท่าน จะทำอย่างไร?"

๕.๒.๒.๓ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของประชาชน

ในเรื่องวิธีการของแต่ละคนที่จะใช้ในความพยายามที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อรัฐบาล หรือต่อการเข้าร่วมในการแก้ปัญหาซึ่งเกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนใดส่วนเสียของประชาชน จากผลการศึกษาของ Almond และ Verba^{๒๘} ใน ๕ ประเทศ ปรากฏว่า ในการเข้าไปมีอิทธิพลต่อรัฐบาลท้องถิ่น ชาวอเมริกันและชาวเม็กซิกัน จะขอความช่วยเหลือจากผู้เฒ่ามากกว่าต่อสู้ด้วยตนเอง แต่ชาวอังกฤษ ชาวเยอรมันและชาวอิตาลี เน้นการต่อสู้ด้วยตนเองมากกว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมแก้ปัญหาโดยขอความช่วยเหลือจากผู้เฒ่า แต่เฉพาะการร่วมแก้ปัญหาที่เป็นกลุ่มทุกชาติต่างก็ชอบที่จะเข้าร่วมแก้ปัญหากับกลุ่มที่เป็นทางการน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่เป็นทางการ จากผลการวิจัยของ ดร. กระทบดี ทองธรรมชาติ^{๒๙} ปรากฏว่า ถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นที่เกื้อหนุนแก่ส่วนรวม คนไทยจะขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ถึงร้อยละ ๔๕ และรองลงมาตามลำดับก็จะขอความช่วยเหลือจากญาติหรือพรรคพวก จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากหนังสือพิมพ์ ส่วนคณะอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^{๓๐} พบว่าในการแก้ปัญหาทางสังคมของท้องถิ่น คนไทยมีทัศนคติว่าเป็นภาระและหน้าที่ความรับผิดชอบของทางราชการที่จะต้องแก้ไขโดยตรง คือร้อยละ ๕๔.๘๑ แต่ที่จะร่วมกันแก้ปัญหากันเองมีน้อยมาก

สำหรับผลการศึกษาคำเห็นของผู้นำเยาวชน ปรากฏตามตารางที่ ๕๔ ว่า ในการเข้าร่วมแก้ปัญหาคำเห็นของประชาชน พวกเขายังมีความเห็นแตกต่างกันอยู่มาก

^{๒๘}

Gabriel A. Almond and Sidney Verba, op.cit., pp. 145-50.

^{๒๙}

กระทบดี ทองธรรมชาติ, ทัศนะของคนไทยต่อการเมือง, รายงานการวิจัย (เอกสารโรเนียว), หน้า ๒๓-๒๔.

^{๓๐}

คณะอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, เรื่องเกม, หน้า ๒๓-๒๔.

ตารางที่ ๕๘ : การแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ได้เสียของประชาชน*

ความคิดเห็น	ร้อยละ (จำนวน)
ต่อสู้เองเพื่อให้ใครสักคนซึ่งการแก้ไขเปลี่ยนแปลง	๒๐.๕๖ (๗๔)
เป็นแรงผลักดันหรือจูงใจให้ประชาชนต่อสู้	๓๕.๗๒ (๑๔๓)
ให้ทางราชการหรือผู้แทนราษฎรช่วยเหลือ	๒๘.๓๓ (๑๐๒)
ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร	๑๐.๕๖ (๓๘)
ไม่ตอบ	๐.๘๓ (๓)
รวม	๑๐๐% (๓๖๐)

* คำถามคือ "เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนได้เสียของประชาชนเกิดขึ้น ท่านคิดว่าตัวเองจะทำอย่างไร คือ ต่อสู้เอง เพื่อให้ใครสักคนซึ่งการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นแรงผลักดันหรือจูงใจให้ประชาชนต่อสู้ ให้ทางราชการหรือผู้แทนราษฎรช่วยเหลือ หรือไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร?"

ในวิธีการแก้ปัญหา จะสังเกตได้ว่าไม่มีวิธีการไหนเลยที่ผู้นำเยาวชนส่วนใหญ่ยอมรับ ไม่ว่าจะโดยวิธีการต่อสู้เอง โดยเป็นแรงผลักดันหรือจูงใจให้ประชาชนต่อสู้ หรือโดยให้ทางราชการหรือผู้แทนราษฎรช่วยเหลือ วิธีที่นิยมมาก(เกือบร้อยละ ๔๐) ก็คือการเป็นแรงผลักดันหรือจูงใจให้ประชาชนต่อสู้ เป็นที่น่าสังเกตว่าพวกผู้นำเยาวชนส่วนใหญ่นิยมที่จะเป็นส่วนสนับสนุนให้ผู้อื่น คือประชาชน ผู้แทนราษฎร หน่วยราชการ เข้าแก้ไขปัญหามากกว่าที่ตนเองจะเป็นผู้ดำเนินการต่อสู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเอง (ซึ่งมีเพียงร้อยละ ๒๐.๕๖) ผลการวิจัยเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้นำเยาวชนไม่น้อยที่ยังมีทัศนะว่า ถ้าเรื่องใดเป็นเรื่องของสังคมหรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ของคนร่วมกันในสังคมแล้ว ย่อมถือได้ว่าปัญหาเหล่านี้เป็นภาระและหน้าที่ของสังคมหรือของรัฐ (ราชการ) แต่ผู้เดียว ซึ่งทัศนะเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นลักษณะพื้นฐาน

ทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองเป็นอย่างมาก ^{๓๑}

อย่างไรก็ตาม ยังแสดงให้เห็นว่าผู้นำเยาวชนส่วนมากทราบถึงวิธีการแก้ปัญหา
จะมีผู้ตอบว่าไม่ทราบจะทำอย่างไร เมื่อเกิดปัญหาขึ้นเพียงร้อยละ ๑๐.๕๖ เท่านั้น

๕.๒.๒.๔ ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีบทบาททางการเมืองโดยตรง

ความต้องการหรือความหวังที่จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอนาคต เป็น
สิ่งหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสนใจทางการเมือง และความเชื่อมั่นในตนเองที่จะเข้าไปมีบทบาท
ทางการเมือง เมื่อสอบถามเกี่ยวกับเรื่องนี้ จากการศึกษาของ ดร. สุจิต บุญบงการ ^{๓๒}
วงษ์ เลิศไพศาล ^{๓๓} และสมศักดิ์ ส่งสัมพันธ์ ^{๓๔} พบว่ามีนิสิตนักศึกษาจำนวนไม่มากนัก
ที่ตอบว่าตนต้องการหรือคาดหวังที่จะดำรงตำแหน่งหรือมีบทบาททางการเมืองโดยตรง ส่วน
มากไม่สนใจหรือยังไม่แน่ใจว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งทาง
การเมือง

สำหรับผู้นำเยาวชนจากผลการวิจัยในตารางที่ ๕๕ แสดงให้เห็นว่า ผู้นำเยาวชน
ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๗๓.๐๖ ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการปกครอง ระดับท้องถิ่น
ในฐานะต่าง ๆ เช่น เป็นกรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กรรมการตำบลหรือกรรมการ

^{๓๑} เรื่องเดียวกัน.

^{๓๒} Suchit Bunbongkarn, op.cit., p. 147.

^{๓๓} วงษ์ เลิศไพศาล, เรื่องเดิม, หน้า ๕๘.

^{๓๔} สมศักดิ์ ส่งสัมพันธ์, นิสิตนักศึกษากับวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตย, วิทยา-
นิพนธ์ชั้นปริญญาโทบัณฑิต สาขาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ-
มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๑๕, หน้า ๑๔๐-๔๑.

ตารางที่ ๕๕ : ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีบทบาททางการเมืองโดยตรงในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ*

ความคิดเห็น	ระดับท้องถิ่น ร้อยละ (จำนวน)	ระดับชาติ ร้อยละ (จำนวน)
ต้องการ	๓๓.๐๖ (๒๒๓)	๕๑.๕๔ (๑๘๓)
ไม่แน่ใจ	๑๖.๕๔ (๖๑)	๒๓.๕๐ (๘๘)
ไม่ทราบ	๔.๗๒ (๑๗)	๑๑.๓๘ (๔๑)
ไม่ต้องการ	๓.๘๘ (๑๔)	๗.๗๘ (๒๘)
ไม่ตอบ	๑.๓๘ (๕)	๑.๓๘ (๕)
รวม	๑๐๐% (๓๖๐)	๑๐๐% (๓๖๐)

*คำถามในตารางนี้มี ๒ ข้อ คือ (๑) "ในฐานะที่เราหวังว่าท่านจะเป็นผู้นำเยาวชนระดับตำบล ในอนาคตท่านมีความต้องการหรือไม่ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการปกครองระดับท้องถิ่น ในฐานะต่าง ๆ เช่น กรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กรรมการตำบลหรือกรรมการสภาตำบล สมาชิกสภาจังหวัดเป็นต้น?" (๒) "ในอนาคตท่านต้องการหรือไม่ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีบทบาททางการเมืองโดยตรงในระดับชาติ ในฐานะต่าง ๆ เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สมาชิกพรรคการเมือง รัฐมนตรี ที่ปรึกษา นายกรัฐมนตรี หรือเลขาธิการรัฐมนตรี เป็นต้น?"

สภาตำบล สมาชิกสภาจังหวัด เป็นต้น และมีผู้นำเยาวชนเกินกว่าครึ่งเล็กน้อย (ร้อยละ ๕๑.๕๔) ยังมีความต้องการถึงกับจะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีบทบาททางการเมืองโดยตรงในระดับชาติ เช่น เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกพรรคการเมือง รัฐมนตรี ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี หรือเลขาธิการรัฐมนตรี เป็นต้น แต่ยังมีผู้แสดงความไม่แน่ใจอยู่ไม่น้อยในการที่จะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองโดยตรงในระดับชาติ (ร้อยละ ๒๓.๕๐) มีเพียงไม่ถึง

ร้อยละ ๑๐ ที่แสดงว่าไม่ต้องการบีบบทบาทในการปกครอง ระดับท้องถิ่น และการเมืองใน
ระดับชาติ ผลเช่นนี้ชี้ให้เห็นชัดว่า ผู้นำเขวachsenมีความเชื่อมั่นในตนเองเป็นอย่างมากที่จะ
เข้าไปบีบบทบาททางการเมืองในอนาคต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพวกผู้นำเขวachsenเหล่านี้มีคุณ-
สมบัติของผู้นำตามธรรมชาติอยู่แล้ว เมื่อเขาเข้าอบรมในศูนย์ฝึกอบรมก็ถูกกระตุ้นให้เขามี
ความเชื่อมั่นว่าเขาจะต้องเป็นผู้นำในท้องถิ่นต่อไปในอนาคต จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น
ก็แสดงชัดว่า ผู้นำเขวachsenมีความเชื่อมั่นในตนเองค่อนข้างสูงต่อการจะเข้าไปบีบบทบาททาง
การเมืองการปกครองในอนาคตทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

กล่าวโดยสรุป ผู้นำเขวachsenมีความตระหนักในสิทธิและหน้าที่พลเมืองค่อนข้างสูง
และเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูง ไม่ว่าจะ
โดยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การแสดงปฏิกริยาต่อกฎหมาย นโยบาย ระเบียบ ข้อ
บังคับที่ไม่ยุติธรรม การแก้ปัญหาของประชาชนและการเข้าไปบีบบทบาทโดยตรงในการปกครอง
ระดับท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติ

ในการพิจจน์สัมมติฐานที่ ๔ ที่ตั้งไว้ว่า "ผู้นำเขวachsenชนบทส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความ
เข้าใจในเรื่องฐานะและบทบาทของตัวเอง" ได้สรุปความรู้ความเข้าใจในเรื่องย่อย ๆ
ต่าง ๆ ที่ได้วิเคราะห์มาแล้วเกี่ยวกับฐานะและบทบาทของผู้นำเขวachsenในแต่ละข้อ โดยแยก
เป็นพวก "รู้" "ไม่รู้" ในฐานะและบทบาทของตัวเอง แล้วสรุปรวมทุกข้อเฉลี่ยเป็นร้อยละ
โดยแสดงให้เห็นในตารางที่ ๒๐ สำหรับผลสรุปแต่ละข้อย่อยปรากฏตามตารางที่ ๒๑

ตารางที่ ๒๐ : ความรู้ความเข้าใจในเรื่องฐานะและบทบาทของตัวเองโดยเฉลี่ย

ร้อยละของผู้นำเขวachsenที่มีและไม่มีความรู้ความเข้าใจ :			
รู้	ไม่รู้	ไม่ตอบ	รวม
๓๘.๕๑	๑๓.๕๒	๒.๕๓	๑๐๐%(๓๒๐)

**ตารางที่ ๒๑ : ความรู้ความเข้าใจในเรื่องฐานะและบทบาทของตัวเองในแต่ละ
ข้อย่อย**

คำถามแต่ละข้อ	ความรู้ความเข้าใจของผู้นำเยาวชน			
	รู้ ร้อยละ (จำนวน)	ไม่รู้ ร้อยละ (จำนวน)	ไม่ตอบ ร้อยละ (จำนวน)	รวม ร้อยละ (จำนวน)
ติดตามข่าวสารการ				
เมืองจาก นสพ.	๘๕.๔๔ (๓๒๒)	๕.๗๒ (๓๕)	๐.๘๓ (๓)	๑๐๐% (๓๖๐)
ติดตามข่าวสารการ				
เมืองจากวิทยุ	๘๖.๕๔ (๓๔๕)	๒.๕๐ (๙)	๐.๕๖ (๒)	๑๐๐% (๓๖๐)
พูดคุยปัญหาของบ้าน				
เมืองกับผู้อื่น	๕๕.๐๐ (๓๔๒)	๔.๔๔ (๑๖)	๐.๕๖ (๒)	๑๐๐% (๓๖๐)
ความสนใจต่อการท				
เสียงเลือกตั้ง	๕๔.๒๘ (๓๔๓)	๓. (๑๔)	๐.๘๓ (๓)	๑๐๐% (๓๖๐)
ความเข้าใจในสิทธิ:				
- รongทุกช่องทาง				
ราชการ	๘๕.๐๐ (๓๐๖)	๑๐.๐๐ (๓๖)	๕.๐๐ (๑๘)	๑๐๐% (๓๖๐)
- เป็นเจ้าของ				
ทรัพย์สิน	๗๕.๕๖ (๒๗๒)	๑๕.๕๕ (๕๖)	๕.๐๐ (๑๘)	๑๐๐% (๓๖๐)
- ไม่ต้องเสียภาษี				
อากร	๕๕.๗๒ (๒๑๕)	๓๕.๒๘ (๑๒๗)	๕.๐๐ (๑๘)	๑๐๐% (๓๖๐)
- ไม่ต้องช่วยเหลือ				
ราชการฯ	๓๕.๔๔ (๑๔๒)	๕๕.๕๖ (๒๐๐)	๕.๐๐ (๑๘)	๑๐๐% (๓๖๐)
ความเข้าใจในหน้าที่:				
- เคารพและปฏิบัติ				
ตามกฎหมาย	๘๖.๕๔ (๓๑๓)	๗.๗๘ (๒๘)	๕.๒๘ (๑๙)	๑๐๐% (๓๖๐)
- ใช้สิทธิเลือกตั้ง				
โดยสุจริต	๘๓.๓๓ (๓๐๐)	๑๑.๓๘ (๔๑)	๕.๒๘ (๑๙)	๑๐๐% (๓๖๐)

ตารางที่ ๒๑ - - - ต่อ

คำถามแต่ละข้อ	ความรู้ความเข้าใจของผู้นำเยาวชน			
	ก ร้อยละ (จำนวน)	ไม่รู้อ ร้อยละ (จำนวน)	ไม่ตอบ ร้อยละ (จำนวน)	รวม ร้อยละ (จำนวน)
การจะไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง	๘๕.๘๓ (๓๔๕)	๓.๖๑ (๑๓)	๐.๕๖ (๒)	๑๐๐% (๓๖๐)
การแสดงออกเมื่อ ไม่พอใจในสิ่งที่ไม่ เหมาะสม	๘๒.๕๐ (๒๙๙)	๑๖.๓๙ (๕๙)	๑.๑๑ (๔)	๑๐๐% (๓๖๐)
การแสดงออกใน การแก้ปัญหาของ ประชาชน	๘๘.๖๑ (๓๑๙)	๑๐.๕๖ (๓๘)	๐.๘๓ (๓)	๑๐๐% (๓๖๐)
ความต้องการ เขาไปมีบทบาท ในการปกครอง ระดับท้องถิ่น	๗๓.๐๖ (๒๖๓)	๒๕.๕๕ (๙๒)	๑.๓๙ (๕)	๑๐๐% (๓๖๐)
ความต้องการ เขาไปมีบทบาท ทางการเมือง ระดับชาติ	๕๑.๙๔ (๑๘๙)	๔๖.๖๗ (๑๖๘)	๑.๓๙ (๕)	๑๐๐% (๓๖๐)

หมายเหตุ : ก. หมายถึง พวกที่มีความรู้ความเข้าใจ ความสนใจ ความกระ-
ตือรือร้น ความเชื่อมั่น หรือความต้องการในเรื่องนั้น ๆ แล้ว
แต่กรณี

ข. หมายถึง พวกที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจ ไม่มีความสนใจ ไม่มี
ความกระตือรือร้น ไม่มีความเชื่อมั่น หรือไม่มีความต้องการใน
เรื่องนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

จากตารางที่ ๒๐ แสดงให้เห็นว่าผู้นำเยาวชนชนบทส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๙.๘๑ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องฐานะและบทบาทของตัวเอง ซึ่งเป็นการปฏิเสธรสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตามตารางที่ ๒๑ ได้สรุปให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องฐานะและบทบาทของตัวเองในแต่ละเรื่องย่อย ๆ ปรากฏว่า ผู้นำเยาวชนชนบทส่วนใหญ่มีความสนใจในกิจการของบ้านเมือง โดยการติดตามข่าวสารการเมืองจากหนังสือพิมพ์ วารสาร และวิทยุ การพูดคุยปัญหาของบ้านเมือง และให้ความสนใจต่อกรทเลียงเลือกตั้ง ยิ่งกว่านั้น ผู้นำเยาวชนชนบทส่วนใหญ่ยังมีความสำนึกในสิทธิและหน้าที่พลเมืองกับมีความมั่นใจในตัวเองที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการแสดงออกในเรื่องการจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ยุติธรรม การแก้ปัญหาของประชาชน ตลอดจนความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการปกครองระดับท้องถิ่นและในการเมืองระดับชาติ

ความคิดเห็นทางการเมือง โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของผู้นำเยาวชนที่คือ Political object ต่าง ๆ อาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบทำให้ความคิดเห็นทางการเมืองเปลี่ยนแปลงแตกต่างออกไปได้ ฉะนั้น ในบทต่อไปเราจะได้พิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศและระดับการศึกษา กับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง.